BIBLIOTECA CENTRALA „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Anul al 55-lea
14 Pagini

EXEMPLARUL { In România 5 lei / In străinătate 6 lei

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120. 288/932

Nr. 310 Duminică 13 Noembrie 1938
14 Pagini P IIII

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

UNIVERSUL

ABONAMENTE IN ȚARĂ pe un an la UNIVERSUL COPIILOR ZIARUL CĂLĂTORIILOR, VESELIA, RADIO UNIV. și UNIV. LITERAR câte 220 lei ILUSTR. ROMÂNĂ și UNIV.-SPORT câte 500 lei

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar: „UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

DIRECTOR ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

A murit Kemal Ataturk

un mare înfăptuitor al vremurilor noastre

Sfărîmător de tradiții și ctitor al republicei turcești

Istanbul, 10 (Rador). — Agenția „Reuter" transmite:

Președintele Ataturk a încetat din viață la ora 9 și 5 minute.

❖

A închis ochii pentru vecie un mare înfăptuitor, — poate unul dintre cei mai mari din vremurile noastre, pentru că înfăptuirile lui sunt adevărate miracole, — Gaziul Ataturk, președintele tinerei republici turcești.

Republica turcă! Aceste singure cuvinte conțin în ele tot înțelesul profundelor transformări, politice, economice, financiare, cari alcătuesc măreața operă a marelui Ataturk. Operă profund revoluționară, realizată în liniște, cu sprijinul întregei națiuni, cu pricepere și cumpătare, cu convingere și hotărîre. Și, dacă spunem că Ataturk a fost unul dintre cei mai mari înfăptuitori din zilele noastre, este pentru că el a avut să semene și să culeagă roadele unui pământ pe care, secole de-arândul, înaintașii lui l-au ținut în păragină, sub umbra îndărătniciei, ferit cu totdinadinsul de razele binefăcătoare ale civilizației. El, Ataturk, cu singura lui voință, cu viziunea lui profetică, cu energia lui neșovăitoare și cu înțelepciunea lui, — după ce a reușit să ducă la victorie trupele țării sale, căreia i-a asigurat integritatea și independența, — a îndepărtat din calea progresului, către care și-a îndreptat patria și neamul, toate stavilele trecutului, cărora o tradiție aproape de neînvins le dăduse un caracter de suferințe, de care nimeni nu cuteza să se atingă. Ataturk a sfărâmat idolii trecutului, a sfâșiat pânza neagră a ignoranței, a fatalismului și a indolenței, a lăsat să pătrundă pe ogorul țării razele progresului uman și, descoperind la lumina acestor raze binefăcătoare un tineret setos de cultură, de ideal și de muncă, a înfăptuit cu sprijinul lui o țară nouă: Republica turcă de azi.

Dar această profundă revoluție, această multilaterală prefacere avea nevoe de consolidare, de apărare și de prietenii în afară. Gaziul, prin supravegherea sa personală și continuă în toate domeniile activității publice, a consolidat pas cu pas toate înfăptuirile; prin grija ce a avut-o pentru armată și înzestrarea ei, a asigurat țării o puternică apărare, iar prin destoinicia sa în domeniul diplomatic, a dat țării sale un mănunchiu de prietenii care au mărit potențialul ei moral și material.

Gazi m
Ankara,

KEMAL ATATURK

După o fotografie oferită de președintele Ataturk, directorului nostru, cu prilejul unei vizite pe care a făcut-o la Ankara.

Aliat credincios al României, Ataturk a câștigat pentru republica turcă sentimentul unei prietenii statornice din partea opiniei publice românești, care în aceste momente de crudă încercare trimite poporului turc expresiunea sentimentelor ei de prietenească mângâiere.

Opera lui Ataturk

Opera va supraviețui oare autorului? Socotim că este întrebarea cea mai importantă ce se pune, acum când, spre marea durere a turcilor și spre regretul adânc al tuturor prietenilor Turciei, autorul ei a închis ochii pe vecie.

Pentru a putea răspunde acestei întrebări în mai bună cunoștință de cauză, trebue lămurit în primul rând faptul că Kemal Ataturk nu era un dictator în sensul unuia care ar fi uzurpat puterea folosindu-se de mijloace violente și nesocotind voința poporului. Dimpotrivă. Voința poporului, admirația și recunoștința ce-i purta poporul turc, pentrucă îi scăpase țara și îi asigurase condițiuni prielnice de propășire într'un stat liber de orice presiuni și umilinți din partea altor state, l-au împins în fruntea Turciei. In această calitate, el a fost un adevărat exponent al voinței și al idealurilor poporului turc — un popor al cărui spirit de disciplină și de supunere merge până la o resemnare, atribuită de mulți unei concepții fataliste a vieții.

Să nu se uite apoi că Ataturk a fost șeful unui partid politic — al partidului poporului, cel mai puternic și aproape singurul partid politic din Turcia republicană. Ca șef de partid, el a avut coreligionari politici, a avut colaboratori apropiați și devotați, pătrunși de imperioasa necesitate a prefacerilor atât de adânci înfăptuite în toate domeniile de șeful lor sau sub inspirația acestui șef. Colaboratorii săi sunt o garanție că mărețul edificiu politic, social, național și economic, la care au adus și ei o parte importantă de contribuție, nu se va nărui și că nu vor fi chemate din nou la viață instituțiuni și stări de lucruri care aparțin trecutului istoric.

Printre acești colaboratori, o mențiune specială merită generalul Ismet Inonu, care, câțiva ani la rând, a fost președintele consiliului de miniștri. Prin prestigiul și autoritatea de care se bucură în opinia publică turcească, prestigiu și autoritate câștigate pe câmpul de război, pe câmpul diplomației, ca reprezentant al Turciei la Lausanne, oraș unde a fost încheiat tratatul care, odată cu granițele, a stabilit și condițiunile politice și economice ale Turciei, condițiuni ce au însemnat un succes strălucit pentru Turcia și apărătorul ei, Ismet Inonu apare ca persoana cea mai indicată să ocupe locul rămas vacant prin încetarea din viață a lui Kemal Ataturk.

❋

Intrebării dacă opera realizată de Ataturk va supraviețui autorului ei, credem, după judecata noastră și după cunoștința ce avem despre stările de lucruri din Turcia, că i se poate da un răspuns afirmativ. Prea sunt mari și izbitoare rezultatele de până acum ale acestei opere, prea sunt reale progresele săvârșite în toate domeniile de activitate și prea este evident contrastul între ceeace a fost în trecut și ceeace este astăzi, pentru ca să existe primejdia unei dări înapoi, unei reveniri la stări de lucruri ce lăsau așa mult de dorit.

In adevăr, reformele care, prin amploarea lor și prin curajul cu care au fost înfăptuite, pun pe Kemal Ataturk mai presus chiar decât Petru cel Mare al Rusiei, au urmărit — și în cea mai mare parte au izbutit — să-i scoată pe turci din lanțurile de mai multe ori seculare ale unor prejudecăți, din pricina cărora poporul turc nu putea deveni un factor de progres și civilizație, să trezească într'înșii sentimentul adormit al conștiinței naționale și să-i hotărască a merge pe drumul pe care merg popoarele civilizate ale lumii.

Asupra însemnătății operei lui Ataturk va trebui să revenim în mod mai amănunțit și mai precis. Deocamdată ne mărginim să scoatem în evidență adevărurile ce urmează.

Sub domnia sultanilor, turcii știau că sunt mahomedani, deși știau prea puțin că sunt turci, că reprezintă o individualitate etnică aparte. De altfel, cuvintele „turc" și „Turcia" nu se întâlneau în nici o denumire oficială, în nici un act al statului. Imperației i se spunea „Țările imperiale", „Țările păzite de Dumnezeu" sau — aceasta mai rar — „Țările otomane". Limbei i se spunea oficial „limba otomană", iar în actele de stare civilă nici nu exista pentru turci rubrica „naționalitate", ci numai rubrica „religie".

Ataturk însă, continuând și desăvârșind în această direcțiune opera începută — e drept, cu multă timiditate de junii turci — a dat poporului turc o fizionomie națională, o conștiință națională și o menire națională. A făcut ca turcii să se simtă obligați față de naționalitatea lor, iar nu față de religia căreia îi aparțin, dar care nu este o creație a lor.

Ca să marcheze și mai bine caracterul laic al operei ce-și propusese să înfăptuiască, defunctul președinte a desființat demnitatea de „Șeih-ul Islam", adică de șef religios al tuturor mahomedanilor și a laicizat complet învățământul.

Tot cu scopul de a înlătura piedicile ce se opuneau progresului, a interzis vălul la femei și a scos femeia turcă din starea de vădită inferioritate în care se găsea. Astăzi femeia turcă muncește alături de bărbat, bucurându-se de drepturi egale.

Chiar în înlocuirea fesului prin pălărie nu trebue să se vadă un amănunt de toaletă, ci preocuparea de a da turcilor și ca aspect o înfățișare europeană și de a rupe cu încă o tradiție a trecutului.

Suprimarea alfabetului arab, de care s'au servit turcii timp de atâtea veacuri, și introducerea alfabetului latin, este, netăgăduit, una din reformele cele mai binevenite ale lui Ataturk.

De o importanță covârșitoare a fost, de asemenea, înlocuirea vechiului cod civil, izvorît din inspirație religioasă, prin codul civil cel mai modern și mai bine pus la punct.

Toate aceste prefaceri radicale au făcut ca turcii să fie astăzi un element de cultură și progres și un popor care dă dovadă de o admirabilă energie creatoare.

De aceea, putem spune: omul s'a dus, opera sa însă va rămâne.

N. BATZARIA

Condoleanțe în numele M. S. Regelui

Legația Turciei ne comunică următoarele:

D. I. V. Stârcea, marele maestru de ceremonie al Curții regale, a venit Joi, 10 Noembrie, la legația Turciei, unde a semnat în registrul special deschis cu ocazia încetării din viață a Exc. Sale Ataturk, președintele republicei turce, și a prezentat condoleanțe d-lui Ministru al Turciei, în numele Maiestății Sale Regelui Carol II al României.

IN NUMELE GUVERNULUI ROMAN

D. N. Petrescu-Comnen, ministrul afacerilor străine al României, a semnat de asemenea în registru și a prezentat d-lui ministru al Turciei condoleanțe în numele guvernului român.

Membrii corpului diplomatic, actuali și foști miniștri români, precum și o seamă de personalități s'au prezentat la legația Turciei și au semnat în registrul deschis cu acest prilej.

Doliu mare in toată Turcia

Istanbul, 10 (Rador). — Se anunță că președintele Ataturk a mai deschis odată ochii înainte de a muri, a privit la persoanele care se aflau în jurul său și și-a dat apoi sfârșitul fără să fi rostit un cuvânt.

Știrea morții sale a produs o adâncă întristare în întreaga Turcie. Toate edificiile publice și particulare au fost cernite.

In fața palatului Dolma Bagtce din Istambul staționează o lume cucernică și îndurerată.

Toate localurile publice, cinematografele și teatrele, sunt închise.

Rămășițele pământești ale defunctului vor fi așezate pe un catafalc în palatul Dolma Bagtce, iar populația va fi admisă să defileze prin fața lor. Au și început să sosească delegații de țărani din provincia Anatolia pentru a asista la înmormântare.

O știre încă neconfirmată arată că deputatul Bozueck, vechi prieten al lui Ataturk, a încercat să se sinucidă de durere la auzirea tristei știri. Vestea aceasta a produs o profundă impresie în toate cercurile. Starea deputatului pare să fie gravă.

(Continuare în pag. 2-a)

La legația turcă din Capitală, drapelul a fost coborît în semn de doliu

Coordonarea mijloacelor de transport

In materie de căi de comunicație și transporturi s'au produs, după războiu, crize le căror cauze sunt: sau defectuoasa lor organizare, repartiție și exploatare comercială; sau inflația mijloacelor de transport și lipsa unei politici economice, care să folosească drumul de fer, șoseaua și calea navigabilă, în condițiile cele mai practice.

Mai cu seamă în țările occidentale, care dispun de rețele dense de căi ferate, căi navigabile și șosele, criza s'a accentuat din cauza inflației mijloacelor de transport și a lipsei de coordonare între ele.

Deaceea în Anglia, în Franța, în Germania, în Italia și chiar în Elveția, s'au luat în ultimii ani măsuri în vederea coordonării tuturor mijloacelor de transport, spre a se pune capăt concurenței între tren, automobil și vapor, ca și unor exploatări comerciale defectuoase și deficitare.

Nicăeri nu s'a lăsat ca libera concurență să impună legile sale în materie de transporturi. Statul a intervenit, ca factor dirigent și coordonator, deoarece el trebue să țină seama de ansamblul intereselor publice, economice, politice și strategice.

Căile ferate, aproape în toate țările, sunt deficitare, ca și cele navigabile; iar șoselele reclamă pentru construcția, repararea și întreținerea lor, sume anuale considerabile, ce apasă greu asupra massei contribuabililor.

S'a constatat că aceste deficite și cheltueli considerabile ar putea fi reduse prin cordonarea mijloacelor de transport și prin exploatarea lor comercială, rațională.

Acum câțiva ani, în Franța, în urma sugestiilor făcute de Consiliul național economic și în acord cu d. Flandin, ministrul lucrărilor publice, s'au luat măsuri legislative și tehnice, atât pentru împărțirea și reglementarea traficului între căile ferate, șosele și căi navigabile, pe baza rezultatelor constatate după războiul mondial, cât și pentru coordonarea mijloacelor de transport. Asemenea măsuri s'au luat și în celelalte țări europene, spre a se pune capăt fie inflației în materie de căi de comunicație, fie sistemului lor defectuos de exploatare comercială.

Deaceea și la noi se impune o reglementare în sensul coordonării tuturor mijloacelor de transport.

In acest scop, d. M. Ghelmegeanu, ministrul lucrărilor publice și al comunicațiilor, a prezentat consiliului de miniștri câteva proecte de legi privitoare la înființarea consiliului superior al transporturilor și tarifelor și la modificarea legei de organizare și de exploatare a c. f. In primul rând, se urmărește coordonarea mijloacelor de transport pentru înlăturarea concurenței reciproce între calea ferată, automobil și vapor; armonizarea tarifelor și taxelor, în acord cu interesele economiei noastre naționale.

In materie de căi ferate, prin organizarea ce se proectează, se urmărește întărirea controlului statului și asigurarea unei gestiuni responsabile și competinte.

Cum noi nu dispunem, în raport cu suprafața țarii, de o rețea densă de căi ferate și cum orientarea unor artere, în teritoriile alipite, nu se acordă cu interesele economice și sociale ale României întregite, sunt în curs de executare lucrări cari să asigure rețelei întregi legături și orientări impuse de aceste interese.

Intre cele dintâi lucrări ce trebue să fie executate este legarea liniei Brasov - Teliu - Intorsura Buzăului de nodul de c. f. Buzău, spre a se asigura a doua arteră principală de comunicație ferată, între Ardeal și porturile noastre maritime: Brăila, Galați, Sulina și Constanța.

Odată legăturile stabilite și între celelalte ramuri de căi ferate, de interes economic și strategic, măsurile ce se vor lua în vederea coordonării tuturor mijloacelor de transport, ca și a exploatării lor comerciale, raționale, vor putea asigura economiei noastre naționale reale avantagii.

Vizita Suveranilor englezi in Statele-Unite

Londra, 10 (Rador). — *Se anunță oficial că Suveranii Marei Britanii vor călători cu prilejul vizitei Lor în Canada pe crucișetorul „Repulse", care va fi excortat de două vase din escadra II de crucișetoare. Data călătoriei nu a fost însă definitiv fixată.*

Agenția Reuter crede a ști că Suveranii vor sosi în Canada pe la mijlocul lunii Mai 1939.

Este probabil ca la această călătorie să nu ia parte niciun membru al guvernului.

Alți inalți funcționari sovietici căzuți in disgrație

Moscova, 10 (Rador). — Corespondentul agenției „Havas" transmite:

Comitetul central al partidului comunist a destituit pe Alexeev, primul secretar al comitetului regional din Novosibirsk și a aplicat pedeapsa blamajului celui de al doilea și celui de al treilea secretar, precum și președintelui comitetului executiv regional, Jegorov.

Motivul acestei măsuri este „inerția" comitetului partidului din Novosibirsk, din cauza căreia peste 15.000 de hectare cultivate cu cereale sunt acoperite acum de zăpadă și recoltele sunt considerate ca pierdute.

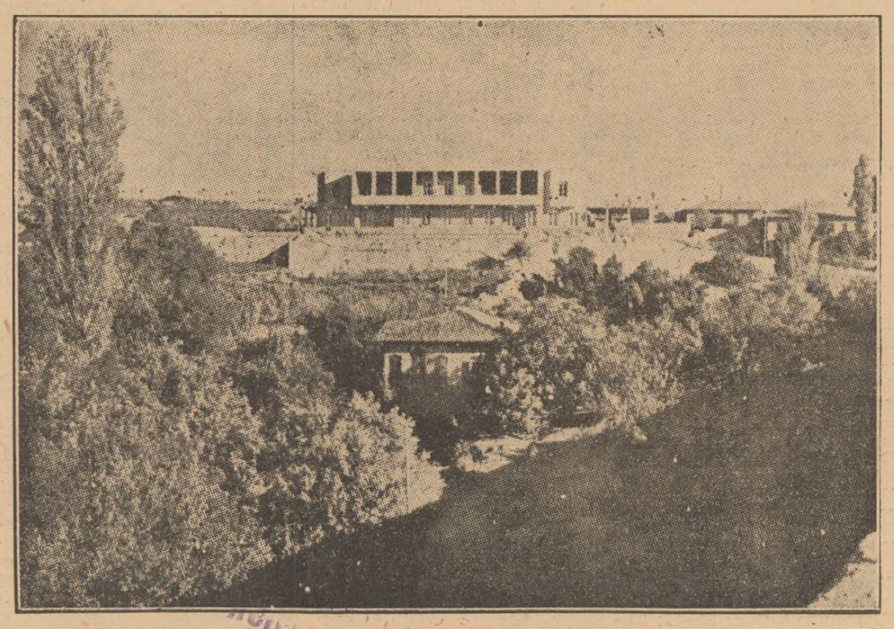

Vedere generală asupra reședinței lui Kemal Ataturk din Ankara